

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ Δ'.
ΑΡΙΘ. 38

Ἐν Πειραιεὶ Ἰούnius
1886

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΣΚΩΤΩΝ

ΚΑΙ ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΠΟΙΚΙΛΟΧΡΩΝ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ

ΥΠΟ

ΑΓΝΗΣ Ι. ΣΜΙΘ

(Συνέχεια προηγ. φύλλου καὶ τέλος).

Τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ὁμολογουμένως ἡ βασιλικὴ φράττα Stewart ἢ Stuart, ἐξ ἧς κατήγοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Σκωτίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1370 μέχρι τοῦ 1688.

Πέντε Ἰάκωβοι ἐβασίλευσαν πρὸ τῆς βασιλείας Μαρίας (1542) καὶ πάντες ὑπῆρξαν καλοὶ καὶ ἀγαθοί, διαπρεπεῖς ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἐν τοῖς γράμμασι, πάντες δὲ ἀπέθανον ἐκ βιαίου θανάτου θύματα συνομωσιῶν ἢ ἐχθρικῆς λόγχης.

Ἀριδύλως ἐκ τούτου καταφαίνεται τίς ἦτο ἡ τῆς Σκωτίας κατάστασις πρὸ τῆς ἐνώσεώς της μετὰ τῆς Ἀγγλίας. Ἀναφέροντες προθύμως τὰς λέξεις τοῦ Ἀγγλοῦ ιστοριογράφου Froude περὶ τῆς ιστορίας τῆς φίλης μας πατρίδος.

Ἡ Σκωτία εἶνε θαυμασιὰ χώρα. Γεννᾷ τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὸν ἱπποτισμὸν, ἀλλὰ καὶ τὴν παραφροσύνην καὶ τὰ ἐγκλήματα συνυπάρχουσιν ἐν αὐτῇ ὁ ἄκρος ἡρωϊσμός καὶ ἡ ὑπερφυσικὴ ἀγριότης· αἱ δὲ κακίαι τῶν τέκνων της εἶνε αἱ κακίαι τῶν ἰσχυρῶν, καθότι ἡ ἀρετὴ τῆς ἀνικητοῦ εὐτολμίας εὐρίσκεται καὶ ἐν τοῖς ἀγίοις καὶ ἐν τοῖς ἀμαρτωλοῖς αὐτῆς. Ὁ τοῦ ιστοριογράφου ὀφθαλμὸς στρέφεται ἀπὸ τοῦ εὐρέος ποταμοῦ τοῦ ἀγγλικοῦ βίου εἰς χώραν, ὅπου καταπηδῶσιν οἱ ὠργισμένοι καταρράκται ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν

ὀρέων. Ἀπαντᾷ μὲν πολλὰ θεάματα τῆς πονηρίας καὶ τῆς φρίκης, ἀναπαύεται ὅμως ἐν δροσερῷ ἀέρι, ὅπου αἱ τῶν ὀρέων αὔραι πνέουσιν καὶ ὁ καθαρὸς οὐρανὸς μειδιᾷ. Ἄλλ' ὅπουδ' ἡποτε στρέφεται οὐδαμῶς εὐρίσκει ἐν τῇ τῆς Σκωτίας ἱστορίᾳ ἀδυναμίαν, ἡ δὲ ἰσχύς, ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ κραταιὰ θέλησις βασιλεύουσιν.

Καὶ τοιοῦτοι μὲν ἦσαν οἱ πρῶτοι πέντε βασιλεῖς τῆς οἰκογενείας Στούαρτ, πρόγονοι τῆς βασιλείας Μαρίας. Ὁμολογητέον δὲ ὅτι οἱ ἀπόγονοί της ἦσαν βλάκες. Ἡ μεταβολὴ δὲν προῆλθεν ἀπὸ θρησκευτικῶν αἰτιῶν, διότι πάντες πλὴν τοῦ Ἰακώβου Α', διετέλεσαν παππισταὶ εἴτε κρυφίως εἴτε παρρησίᾳ. Πιθανὸν ὅτι αἱ τῆς Μαρίας δυστυχίαι ἐβλάψαν τὴν ψυχὴν τοῦ τέκνου της, πιθανὸν ἐπίσης ὅτι ἡ ἀνεσις καὶ ἡ πολυτέλεια τῆς Ἀγγλικῆς Αὐλῆς δὲν συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ἰσχυροῦ καὶ εἰλικρινοῦς χαρακτῆρος. Οἱ Στούαρτς ἀπώλεσαν τὸν θρόνον των, ἦσαν δὲ προπάτορες τῆς φιλτάτης μας βασιλείας Βικτωρίας.

Τὸ ὄνομα Stewart ἐγράφετο Stuart πρότερον ὑπὸ τῆς βασιλείας Μαρίας, ἔνεκα τῆς ἑλλείψεως τοῦ στοιχείου w, ἐν τῇ Γαλλικῇ γλώσσῃ. Ὁ πρῶτος Στούαρτ βασιλεὺς ἦρχε τῶν ἐν Argyle Σκώτων ἐν τῇ ἑκτηῇ ἐκατονταερίδι μέχρις Ἰακώβου Η', τοῦ ἀντιποιησαμένου τὸν τοῦ Γεωργίου Β' θρόνον. Ἐκατὸν δέκα ὑπῆρξαν οἱ βασιλεῖς οἱ φέροντες τὸ ὄνομα Στούαρτ. Τὸ τάρταρ αὐτῶν φορεῖται ὑπὸ τῶν υἱῶν καὶ τῶν ὀρειβατῶν ὑπηρετῶν τῆς βασιλείας μας. Τὸ χρώμα του εἶνε λαμπρὸν ἐρυθρὸν καὶ πράσινον διασταυρούμενον ὑπὸ κιτρίνων, μαύρων καὶ λευκῶν γραμμῶν. Δευτέρα διακλάδωσις τῆς οἰκογενείας ταύτης εἶνε ἡ τοῦ Μαρκησίου Bute.

(Campbell). Τὴν δευτέραν θέσιν ἐν τῇ τῆς Σκωτίας ἱστορίᾳ ἔχει ἡ μεγάλη φράττα ἡ οἰκογένεια Campbell, τῆς ὁ-

ποιας ὁ πρῶτος προπάτωρ ἦτο **Diarmid**, τοῦ ὁποίου οἱ ἄθλοι ἐξυμνήθησαν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ **Ossian**. Ἀδύνατον νὰ ὀρίσωμεν τὴν ἐποχὴν τοῦ βίου του, εἰξεύρομεν δὲ μόνον ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν **Campbells**, οἱ **Argyles**, ἐνυμφεύοντο ἐνίοτε τὰς τῶν βασιλέων θυγατέρας καὶ ὅτι τοῦτ' αὐτὸ συνέβη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν, τοῦ μαρκησίου **Lorn** νυμφευθέντος τὴν πριγκίπισσαν **Louise**. Οἱ ἀρχηγοὶ **Argyle** διέπρεψαν πάντοτε ὡς ἄκροι καὶ σώφρονες πατριῶται· καὶ ὁ φέρων σήμερον τὸ ὄνομα δὲν διαψεύδει τὴν παναρχαίαν φήμην των. Τὸ φρούριόν του εἶνε **Inverary Castle**, ἐν τῇ δυτικῇ Σκωτίᾳ, καὶ τὸ τῶν **Campbells tартar** ἔχει λαμπρὸν πράσινον χρῶμα διασταυρούμενον ὑπὸ μεγάλων κυανῶν καὶ μικρῶν κοκκίνων γραμμῶν.

Τὸ σύνταγμα **Argyle** εἶνε τὸ 91ον τοῦ Βρετανικοῦ στρατοῦ, στρατολογεῖται ἐν **Argyleshire**, δὲν φέρει ὅμως τὴν ἐθνικὴν στολὴν.

Ὑπάρχει δευτέρα διακλάδωσις τῶν **Campbells**, ὧν ὁ ἀρχηγὸς εἶνε ὁ μαρκησίου **Breadalbane**, καὶ ἡ φάτρα αὕτη ἀριθμεῖ πολλὰ ἐνδοξὰ μέλη. Δύο δὲ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῆς ὁ μαρκησίου **Argyle** (1662) καὶ ὁ κόμης **Argyle** (1685) συνετέλεσαν σπουδαίως εἰς τὸν πατριωτισμὸν των μὲ τὸ αἷμα των, ἀποθανόντες ἐπὶ τοῦ ἱκριώματος ἕνεκα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. **Sir Colin Campbell**, **Lord Clyde**, ἦτο ὁ ἀνδρείοτατος τῶν στρατηγῶν, καὶ ἐκ τῶν ἀπλῶν στρατιωτῶν οὐδεὶς ὑπερέχει τὸν Ἰωάννην **Campbell**, ὅστις μαχόμενος ἐν **Fontenoy**, ἀφοῦ ἐσφαξεν ἑννέα ἐχθροὺς μὲ τὸ ξίφος του, ἀπώλεσε τὸν βραχίονα καθ' ἣν στιγμὴν ἐπετίθη κατὰ τοῦ δεκάτου. Μείζονα δὲ φήμην ἔχει ἡ φράτρα καθ' ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ **Thomas Campbell** τοῦ συγγραψαντος *Τὰς τῆς Ἑλπίδος Ἥδονας* (*The Pleasures of Hope*) ποίημα τῷ ὄντι κλασικὸν διὰ τὸ ὕφος τοῦ θέματός του, τὸ πάθος καὶ τὴν τελειότητα τῆς ἐκφράσεώς του.

(**Sutherland**) αὕτη εἶνε ἡ ἀρχαία φράτρα **Clan Chattan** ἡ ἀποθανατισθεῖσα ὑπὸ **Walter Scott** ἐν τῷ μυθιστορηματί του *the Fair Maid of Parth*. Ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς εἶνε ὁ δούξ **Sutherland** οὗ τὸ φρούριον εἶνε **Dunrobin**. Τὸ *τάρταρ* εἶνε τὸ τοῦ **Black Watch** ἢ τοῦ 42ου συντάγματος, (**Grahame** ἢ **Graeme**). Ἡ ἱστορία τῆς φράτρας ταύτης εἶνε ἡ ἱστορία τῆς Σκωτίας, διότι ὁ ἀρχηγὸς των εἶνε ὁ δούξ **Montrose**, ὅστις ὑπῆρξεν ἰσχυρὸς καὶ ἐφάμιλλος τῶν **Campbells**, ἀπέκτισαν δὲ διὰ τῆς ἀνδρείας των τὸ ἐπίθετον **Gallant Graemes**. Ἡ ἱστορία ἀναφέρει πρῶτον τὰ περὶ αὐτῶν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ αὐτοκράτορος Μάρκου Αὐρηλίου, τοῦ οἰκοδομήσαντος μέγα τεῖχος διὰ τῆς μέσης Σκωτίας ἀπὸ τῆς βορείας θαλάσσης εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, διὰ νὰ φυλάσῃ τὰς Ῥωμαϊκὰς ἐπαρχίας ἀπὸ τῶν ἐπιθέσεων τῶν ἀγρίων αὐτοχθόνων τοῦ Βορρᾶ. Οἱ δὲ εὐτολμοὶ **Graemes** ἐματαιώσαν τὸν σκοπὸν του, διαβρῆξαντες τὸ τεῖχος, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται μέχρι σήμερον **Graeme's Dyke** (τὸ τεῖχος τοῦ **Graeme**). Μεγάλην δόξαν καὶ οὐκ ὀλίγην φήμην κέκτηται ἡ φράτρα καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ **Grahame of Claverhouse**, **Vis-**

count Dundee, ὅστις ἐδυσφημίσθη ἕνεκα τῆς ἀσπλάγχχνου καταδιώξεως κατὰ τῶν Διαμαρτυρομένων, ἐδοξάσθη ὅμως διὰ τὸν ἥρωϊκὸν θάνατόν του ἐν τῷ **Stenw** τοῦ **Killiecrankie** (1639).

Τὸ τῶν **Grahames τάρταρ** ἔχει χρωματισμὸν κυανοῦν καὶ πράσινον, διασταυρούμενον ὑπὸ λεπτῆς λευκῆς γραμμῆς.

Gordon Δέον νὰ ἀναφέρωμεν ἤδη τὰ περὶ οἰκογενείας ἧς τὸ ὄνομα τυγχάνει ἀγαπητὸν οὐ μόνον εἰς τοὺς Σκώτους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Συζητεῖται πολὺ ἡ γένεσις της.

Λέγεται ὅτι ὑπάρχει τιμάριον ἐν τῇ Νορμανδίᾳ ὀνόματι **Gourdon**, καὶ ὅτι ἐκεῖθεν μετενάστευσαν οἱ πρῶτοι Γόρδωνες εἰς τὴν Σκωτίαν. Διΐσχυρίζεται δὲ ὑπ' ἄλλων ὅτι ὁ πρῶτος Γόρδων ἦλθεν ἐξ Ἀγγλίας, ἀρχομένης τῆς δωδεκάτης ἐκατονταετηρίδος, καὶ ὅτι ἐδόθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τὰ τῶν Γορδόνων κτήματα ἐν τῇ μεσημβρινῇ Σκωτίᾳ (**Berwickshire**). Λέγεται ὑπ' ἄλλων ὅτι ὁ πρῶτος Γόρδων ἦτο γενναῖος Νορμανδὸς ἱππότης ὅστις ἔτρωσε καὶ ἔρριψε κάτω (**gored down**) δύσμορφον ἀγριοχοῖρον, κερδίσας οὕτως τὸ ὄνομά του καὶ τὰ τῆς φράτρας ἐμβλήματα, δηλαδὴ τρεῖς κεφαλὰς ἀγριοχοίρων. Ἀδύνατον ὅμως νὰ πιστεύωμεν ὅτι οἱ τῆς Σκωτίας βασιλεῖς κατεφρόνησαν τόσον τοὺς ὑπηκόους των, ὥστε νὰ δωρῶσι τσαυτάς τιμὰς εἰς τοὺς ξένους ἢ νὰ ἐπιτρέπωσιν εἰς αὐτοὺς νὰ σχηματίζωσι μίαν ἐκ τῶν διαπρεπεστάτων οἰκογενειῶν. Ἡ δὲ Νορμανδικὴ ἢ Ἀγγλικὴ καταγωγή τῶν Γορδόνων εἶνε ἡκιστα πιθανή, ἀφ' οὗ τὰ κυριώτερα κτήματά των ἦσαν εἰς τὸ βόρειον ἄκρον τῆς Σκωτίας ἐν **Aberdeenshire**, ἀρχηγῶν τῆς φράτρας ὄντων τοῦ κόμητος **Aboyne** καὶ τοῦ κόμητος **Aberdeen**, τοῦ μαρκησίου **Huntly** καὶ **Viscount Kenmure**. Ἦσαν ἐπίσης πολλοὶ διαπρεπεῖς ἱππῶται καὶ ὀκτὼ οἰκογένειαι Βαρωνίσκων (**baronets**) φέροντες τὸ ὄνομα Γόρδων.

Οἱ Γόρδωνες τοῦ μεσαιῶνος ἦσαν τόσον ἰσχυροὶ ὥστε πολυλὰκις ἐναντιοῦντο πρὸς τὴν κυβέρνησιν μόνοι των. Ὁ κόμης **Huntly** ἦτο βασιλικὸς τοποτηρητὴς ὅλης τῆς Σκωτίας πλὴν τῆς περιφερείας τῆς ἰδιοκτησίας τῶν **Argyles**, καὶ ἐπειδὴ οἱ Γόρδωνες ἔλαβον πολλὰ κτήματα δημιουργήεντα καὶ ἀφαιρέθέντα ὑπ' ἄλλων οἰκογενειῶν περιπλέχθησαν εἰς πολλὰς καὶ λυσσαλέας ἐριδας μάλιστα μετὰ τῶν **Mac Intoshes**. τῶν **Camerons** καὶ τῶν **Murrays**. Πάντες οὗτοι ἀνετράφησαν διὰ τὰ πολεμικὰ ἔργα καὶ ἐξ αὐτῶν ἐσχημάτισαν τρία συντάγματα ὧν τὸ 92ον φέρει τὸ ὄνομα καὶ τὸ *τάρταρ* αὐτῶν. Τὰ χρώματα τοῦ *τάρταρ* εἶνε πράσινον καὶ μέλαν διασταυρούμενον ὑπὸ λεπτῆς κιτρίνης γραμμῆς, τὰ δὲ ἐμβλήματα αὐτῆς εἰσὶ τρεῖς κεφαλὰι ἀγριοχοίρων. Ἡ μουσικὴ των διὰ τῶν Σκωτικῶν αὐλῶν καὶ κυρίως τὰ ἐμβατήρια αὐτῶν θαυμάζονται δικαίως.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἀνδρεία, ἡ τοῦ χαρακτῆρος ἀφέλεια, καὶ ὁ ὑπὲρ παντὸς καλοῦ ἐνθουσιασμός (τὸ *perveridum ingenium Scotorum*) τὰ ὁποῖα κατέστησαν τὸν τῆς **Χαρτοῦμ** ἥρωα τόσον ἀγαπητὸν εἰς ὅλους τοὺς συναναστρέ-

φομένους αὐτῷ προήρχετο ἀπὸ τῆς μακρᾶς σειρᾶς τῶν γενναίων προγόνων του. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἀνεγνώριζε τοῦτο, καὶ ἐὰν ὑπῆρξεν ὑπερήφανος περὶ οἰουδὴποτε ἐπιγείου πράγματος βεβαίως ἦτο διὰ τὰς ἀρετὰς τῶν ἀρχαίων Γορδόνων. Σημειώτεον ὅτι πολλοὶ στρατηγοὶ τοῦ Βρεττανικοῦ στρατοῦ φέρουν τὰ ὀνόματα τῶν Ὀρειβατῶν. Ἀναγιγνώσκοντες εἰς τὰ περὶ τῆς τοῦ Οὐλσελαί ἐκστρατείας εἰς Χαρτούμ, ὅτι **Grahame** τις καὶ δύο **Stewarts** ἐπορεύθησαν εἰς βοήθειαν ἐνδὸς Γόρδωνος, μᾶς ἐφαίνετο πολλάκις ὅτι ἀνεγινώσκομεν τὰ περὶ τῶν μαχῶν τῶν φρατρῶν ἐν τῷ μεσαιῶνι.

Οἱ ξένοι λησμονοῦντες πολλάκις ὅτι ὁ τῶν Σκώτων χαρκτηρ διαφέρει οὐσιωδῶς ἀπὸ τὸν τῶν Ἀγγλων, ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Γόρδωνα, εἰς τὸν Λινίνγστονα, τὸν **Moffat**, καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους εὐτόλμους ἐρευνητὰς τῆς Ἀφρικῆς τὸ ὄνομα Ἀγγλος. Ἐπίσης καλοῦσιν Ἀγγλους τὸν **Gladstone**, τοὺς φιλέλληνας **Cochran** καὶ **Hastings** καὶ τὸν **Macaulay**, ἐνῶ οὐδὲ σταγὼν Ἀγγλικῷ αἵματος ἐνυπάρχει ἐν ταῖς φλεβῖν αὐτῶν. Οὐδεὶς γνήσιος Ἀγγλος ἐπάτησεν μέχρι τοῦδε τὴν κεντρικὴν Ἀφρικὴν· πάντες οἱ ἐρευνηταὶ τυγχάνουσιν Σκῶτοι, πλὴν ἐνὸς Ἀμερικανοῦ **Stanley**. Ἐπιθυμοῦντες οἱ Ἴταλοι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν νὰ ἀφιερῶσιν ἀγαλμα ἐν **Firenze** εἰς μνήμην τοῦ διασώσαντος Σκώτου μυθιστοριογράφου **Sir Walter Scott**, ἔθηκαν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφὴν ἐν ᾗ ὠνόμασαν αὐτὸν Ἀγγλον. Μάταιαι δὲ ἀπέβησαν αἱ ἐνστάσεις τῶν ξένων, Ἀγγλων, Σκώτων καὶ Ἀμερικανῶν τῶν ἐνορώντων τὸ ἔτοπον τοῦτο· ἂν καὶ ὁ ἴδιος **Walter Scott** εἶχε βεβαίως διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς παραλλαγῆς ταύτης τῆς ἐθνικότητός του.

Macdonald. Ἡ φράτρα **Macdonald** ἦτο ἡ πολυπληθεστάτη τῆς Σκωτίας, καὶ γενεαλογεῖται ἀπὸ τῶν βασιλέων τῶν **Picts**. Οἱ τοῦ **Glengarry Macdonalds** εἶνε ἀπόγονοι τοῦ **Somerled** βασιλέως τῶν νήσων (**Lord of the Isles**) τοῦ ἀποθανατιζομένου ἐν τῷ τοῦ **Walter Scott** ποιήματι. Ἐν τῇ τῆς **Bannockburn** μάχῃ, ἐξ ἧς ἡ τῆς Σκωτίας ἐλευθερία ἐξησφαλίσθη ἐνδόξως ὑπὸ τοῦ νομίμου βασιλέως **Robert Bruce** (1314) καὶ ἥτις θεωρεῖται τῷ ὄντι ὁ Μαρθὼν ἡμῶν, ἔλαβον οἱ **Macdonalds** ἀπὸ τοῦ μνησθέντος βασιλέως τὸ δικαίωμα νὰ καταλαμβάνουσι θέσιν εἰς τὸ δεξιὸν τοῦ στρατοῦ, καὶ τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ **ζῆλος** αὐτῶν ἐπὶ τῷ δικαίωματι τοῦτο ὥστε δι᾽σχυρίζοντο ὅτι ἀδύνατος θὰ ἀπέβαινεν ἡ ἐπιτυχία οἰασδὴποτε μάχης, καθ' ἣν ἐκεῖνοι δὲν ἤθελον λάβει μέρος. Ἀναφέρουσι δὲ ὡς ἀποδείξεις τούτου τὴν ἐν **Harlaw** ἥτταν (1411) καὶ τὴν ἐν **Culloden** (1746). Κατέχοντες ταύτην τὴν θέσιν ἐν τοῖς Σκωτικοῖς στρατοῖς, διέπραξαν πολλὰ ἀνδραγαθήματα, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς Βρεττανικοῖς ἀριστεύουσι πάντοτε.

Τὰ κτήματα τῆς οἰκογενείας **Maedonalds** ἀνήκουσιν σήμερον εἰς ξένον Ἀγγλον, **Lord Ward**, τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ μεγάλου ἀποσπάσματος τῆς φράτρης μεταναστεύσαντος μετ' αὐτῆς εἰς τινὰ τῶν ἀποικιῶν.

Ὑπάρχει δευτέρᾳ διακλάδωσις, οἱ **Macdonalds of Clan Ranald**, ἧς οἱ ῥαψῳδοὶ ἦσαν οἱ διαπρεπέστατοι τῶν Κελτι-

κῶν Σκώτων. Τὸ **tàrtaar** αὐτῶν **Glengarry Macdonalds** φέρει χρώματα πράσινον καὶ κόκκινον, τὸ τῶν **Clanranald** διαφέρει ὡς φέρον λευκὴν γραμμὴν. Ὑπάρχει τρίτη διακλάδωσις φοροῦσα κομψὸν ἐρυθρὸν **tàrtaar**. Τετάρτη εἶνε **Macdonald of Gleneve** οἰκογένεια, ἧς μέλη τινὰ ἀπέθανον ἐν αἰσχυρᾷ σφαγῇ (1692) ἐνεκα τῆς ὁποίας ἐκλονίσθη τοῦ βασιλέως **William III** ὁ θρόνος.

Οἱ **Macduffs** φέρουσιν ὄνομα πανάρχαιον. Εἰς δὲ ἐκ τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν ἦτο ὁ πρῶτος ἐν τῇ Σκωτίᾳ ὁ ὁποῖος ἔλαβε τὸν Σαξωνικὸν τίτλον **Earl**. Τοῦτο συνέβη ἐν τῷ ἔτει 838. Ἄλλος **Macduff** ἀνέτρεψε τὸν **Macbeth** τῷ 1056, καὶ ἀντημείφθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως **Malcolm I** μετὰ ἀξιολόγων προνομίων, ὧν τὸ πρῶτιστον ἦτο τοῦ νὰ στέφῃ τοὺς τῆς Σκωτίας βασιλεῖς. Ὁ κόμης **Fife** εἶνε ἤδη ἀρχηγὸς τῶν **Macduffs**· τὸ δὲ ὄνομά των ἀπηθανατίσθη ὑπὸ τοῦ **Σαϊκσπέρου**.

Τὸ τῶν **Macduffs** **tàrtaar** ἔχει λαμπρὸν ἐρυθροῦν χρῶμα, διασταυρούμενον ὑπὸ μελανῶν πρασίνων καὶ κυανῶν γραμμῶν.

Ὁ ἀρχηγὸς τῶν **Macleans**, ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς μεταρρυθμίσεως, εὔρε τὸν λαόν του ἐναντιούμενον εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῆς θρησκείας του. Πᾶσαι αἱ προσπάθειαι του ἀπέτυχον, ὅτε αἰφνης Κυριακὴν τινὰ στὰς ἐν τῇ ὁδῷ τῇ ἀγούσῃ εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν, καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ὁπαδοὶ αὐτοῦ προσήρχοντο, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς ἕνα πρὸς ἕνα διὰ τῆς βακτηρίας αὐτοῦ, καὶ τότε πάντες ἔστρεψαν ὡς εὐπειθεῖς ὑπήκοοι, καὶ προσῆλθον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Προτεσταντῶν. Τὸ τῶν **Macleans** **tàrtaar** εἶνε λίαν βαθύ. Τὰ χρώματά του εἶνε πράσινον καὶ μέλαν, διασταυρούμενον ὑπὸ λεπτῆς λευκῆς γραμμῆς.

Οἱ **Donglas** δὲν ἦσαν ὀρειβατικὴ φράτρα, διότι κατέκνησεν εἰς τὸ Νότιον μέρος τῆς Σκωτίας, ἦσαν δὲ πλείοτερον περιφνημοὶ καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἐν τῇ ποιήσει ἢ ὥστε ἡμεῖς νὰ παραμελῶμεν τὴν μνήμην των. Ἐφόρου καὶ **tàrtaar** ἰδικόν των, οὐ ὁ χρωματισμὸς εἶνε λαμπρὸς πράσινος καὶ κυανὸς μετὰ διασταυρώσεων λεπτῶν κυανῶν καὶ λευκῶν γραμμῶν.

Ὑπάρχουσι καὶ δύο ἄλλα **tàrtaar**, ἀνήκοντα εἰς τὴν μεσημβρινὴν Σκωτίαν, ἀμφοτέρω ἔχοντα εἰρηνικὴν σημασίαν. Τὸ τῶν ἱερέων **tàrtaar** εἶνε πολὺ βαθὺ μετὰ λεπτῶν πρασίνων γραμμῶν, τινὲς νομίζουσιν ὅτι εἶνε πανάρχαιον, καὶ ὅτι ἐφόρου τοῦτο οἱ πρῶτοι Σκῶτοι χριστιανοὶ τῶν **Culdees**, ἡμεῖς δὲ νομίζομεν ὅτι δὲν χρονολογεῖται πρὸ τῆς μεταρρυθμίσεως.

Τὸ **tàrtaar** τῶν ποιμένων ἔχει δύο προτερήματα, πρῶτον ὅτι εἶνε πάρα πολὺ ὠραῖον καὶ ἀγαπητὸν εἰς τὰς Κυρίας ὡς τέλειον φόρεμα, δεύτερον ὅτι οὐδέποτε ἀπηγορεύθη καὶ διετέλει ἔτι ἐν χρῇσει παρὰ τοῖς ποιμέσι καὶ τοῖς χωρικοῖς ἀπάσης τῆς Σκωτίας, τοῖς φοροῦσι τὸν **plaid** (τὸν μανδύαν) χωρὶς τῆς φουστανέλλας. Τὸ δεῖγμα εἶνε ἀπλῶς μέλαν καὶ λευκὸν ὁμοιάζον ἀβάκιον τοῦ ζατριχίου, ἡ δὲ διευθέτησις τοῦ χρωματισμοῦ ἐλέγχει πολλὴν φιλοκαλίαν.

Οι **Camerons** έχουν βεβαίως επίζηλον θέσιν ἐν τοῖς συγγράμμασι. Δὲν ὑπάρχει Σκωτικὸν ὄνομα, πλὴν τοῦ τοῦ **Don-glas**, τὸ ὁποῖον φέρεται εἰς ἄσματα περισσότερον συγκινητικὰ εἶτε πολεμικὰ ἐλεγειακὰ. Ἡ ἀνδρεία των ἐξυμνεῖται ὑπὸ τοῦ διαστήμου ποιητοῦ **Campbell**, ὡς καὶ ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἄσμασι.

Ὁ ἀρχηγὸς των **Camerons** ἦτο ὁ περίφημος **Lochiel**.

Τὸ *tartan* **Cameron** ἔχει πράσινον χρῶμα διασταυρούμενον ὑπὸ μεγάλης κυκνῆς γραμμῆς καὶ πολλῶν μικρῶν κοκκίνων καὶ κιτρίνων γραμμῶν.

Ἡ τελευταία φράτρα περὶ ἧς θέλομεν ποιῆσαι μνείαν εἶνε ἡ των **Macgregors**, ὧν τὸ ὄνομα λίαν μὲν δυσκόλως προφέρεται ὑπὸ των ξένων, καὶ μάλιστα ὑπὸ των Γάλλων· εἶνε δὲ σύμβολον τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ὑπερηφανείας. «Τὸ ὄνομά μου εἶνε βασιλικόν» ἦτο τὸ καύχημα ταύτης τῆς οἰκογενείας, καὶ τῷ ὄντι γενεαλογεῖται ἀπὸ **Gregor**, τρίτου υἱοῦ τοῦ **Alpine Achàr**, βασιλέως τῆς Σκωτίας ἐν ἔτει 787. Τὸ προτασσόμενον **Mac** ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κατάληξιν *ποῦλος*, καὶ εἶνε πάντοτε σημεῖον Σκωτικῆς ἢ Ἰρλανδικῆς καταγωγῆς, ἂν καὶ τὸ προτασσόμενον *Ο'* (υἱὸς) εἶνε συχνότερον ἐν Ἰρλανδίᾳ ὅν καθαρῶς Ἰρλανδικόν.

Εἰς ἀρχηγὸς **Malcolm Macgregor**, ἐπολέμησεν ἀνδρείως ἐν τῇ μάχῃ **Bannokburn** (1314). Ἄλλ' ἡ φράτρα εἶχε τὴν ἄκραν δυστυχίαν νὰ διεγείρῃ τὴν ζηλοτυπίαν ἰσχυρῶν γειτόνων. Ὁ ἀρχηγὸς των **Alastair of Gleustree**, ἦτο περίφημος διὰ τὴν ἀνδρείαν του. Ἐνίκησεν ἐνδόξως τὸν **Colquhoun** τὸν προσβαλόντα αὐτῷ λάθρα. Ὁ **Colquhoun** κατήγγειλε αὐτὸν τῷ μυστικοσυμβουλίῳ ὡς ἔνοχον φρικτῆς ὠμότητος. Τὸ συμβούλιον τότε κατεδίκασε πᾶσαν τὴν φράτραν ἐπὶ συνωμοσίᾳ, διατάξαν τὸν κόμητα **Argyle** νὰ τοὺς διώξῃ πυρὶ τε καὶ ξίφει, ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ λάβῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος τὴν των **Macgregors** χώραν ἰδιοκτησίαν του.

Γνωρίζων τὴν των **Macgregors** δεινότητα ὁ **Argyle** μετεχειρίσθη τὴν δολιότητα, πείσας τὸν **Alastair** ὅτι θὰ τύχῃ συγγνώμης, ἂν ἤθελε συνοδεύσῃ αὐτῷ εἰς Ἀγγλίαν, καὶ ὑπεσχέθη νὰ φέρῃ αὐτὸν σῶον. Ὁ Ἀλασταῖρ πιστεύσας ἠκολούθησεν αὐτόν ὅταν δ' ἔφθασαν πέραν των συνόρων προὔδθη εἰς τοὺς τῆς κυβερνήσεως ὑπαλλήλους, οἵτινες συλλαβόντες αὐτὸν εἰς **Edinburgh** ἀπηγγόνισαν αὐτὸν μετὰ τριάκοντα ἐκ των ὀπκῶν του. Ἡ των νόμων ἀσπλαγχνία κατὰ των **Macgregors** ἦτο ἀπαρχειματισμός. Οἱ φονεύσαντες αὐτοὺς δὲν ἐτιμωρήθησαν, ἔλαβον δὲ τὰ των φονευθέντων κτήματα ὡς ἀμοιβήν. Τῷ ἔτει 1603 διετάχθησαν νὰ ἀλλάξωσι τὸ ὄνομά των ἐπὶ ποινῇ θανάτου καὶ ἀπηγορεύθη εἰς αὐτοὺς τὸ νὰ φέρωσιν ὄπλα. Λέγεται ὅτι οἱ αἰμοβόροι ἄνδρες ἐστάλησαν ἐπὶ τὰ ἔχνη των. Ἄν οἱ συμπατριῶται των **Macgregors** ἦσαν ἄγριοι, ὡς ἦσαν οἱ νόμοι, πᾶσα ἡ φράτρα θὰ εἶχεν ἐξολοθρευθῇ.

Τὰ μάλιστα ἐνδοξα ἐπεισόδια τῆς ἱστορίας των ἐγράφησαν ἐν τῷ ἐξόχῳ μυθιστορήματι τοῦ **Walter Scott** τῷ φέροντι

τὸν τίτλον «**Rob Roy**», καὶ ὁ μὲν ἀρχηγὸς των ἔλαβε τὸ ὄνομα **Murray**, οἱ δὲ πλείστοι των ὀπαδῶν του τὸ ὄνομα **Campbell**. Ἡ καταδίωξις αὐτῶν παρετάθη ἐπὶ δύο ἑκατονταετηρίδας, ὅτε ὡς ἐκ θαύματος, οἱ λεηλατούμενοι καὶ οἱ καταδιωκόμενοι **Macgregors** ἐμάχοντο κατὰ τοῦ **Cromwell** βοηθοῦντες τὸν βασιλέα Κάρολον Α'. Ἐκ τούτου ἔλαβον τὰ ἀρχαῖα δικαιώματά των καὶ τὴν ἐλευθερίαν των ἀπὸ των ἀναξίων χειρῶν Καρόλου τοῦ Β'.

Εἰς τὴν μάχην τοῦ **Culloden** ἡττηθέντος τοῦ στρατοῦ των **Stuarts** καὶ των Ὀρειβατῶν, κατέλιπον τὸ πεδῖον ἀήτητοι καὶ ἐπέστρεψαν μετὰ των κυματιζουσῶν σημαίων των εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν.

Κατ' αὐτῶν ἡ ἀσπλαγχνία τῆς κυβερνήσεως, ὡς καὶ τὰ ἄλλα τοῦ ἐνδόξου ἀρχηγοῦ **Rob Roy** καὶ ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ ἀθανάτου **Walter Scott** διήγειραν ὑπὲρ αὐτῶν μέγα σέβας μὲν καὶ βαθεῖαν συμπάθειαν, ἥτις διατελεῖ ἀμείωτος μέχρι τῆς σήμερον. Ἡ δὲ πρόποσις **Clan-na-Graigor** παρελήθη μετὰ ἐνθουσιασμοῦ ἐν τοῖς των Σκώτων συμποσίοις.

Τὸ *tartan* των **Macgregors** εἶνε κόκκινον διασταυρούμενον ὑπὸ μεγάλης πράσινης καὶ μικρᾶς λευκῆς γραμμῆς. Τὸ *tartan* τὸ φέρον τὸν τίτλον **Rob-Roy** ὁμοιάζει ἀβακίῳ ζατρίκιου μὲ μέλανα καὶ ἐρυθρὰ χρώματα, ἀλλὰ δὲν εἶνε γνήσιον, εἶνε ἀπλῆ ἐφεύρεσις βάρπτου τινὸς καὶ οὐδέποτε ἐφόρεσαν τοῦτο οἱ **Macgregors**.

Σημειωτέον ὅτι ἡ γλῶσσα των Σκώτων ὀρειβατῶν εἶνε ἡ Κελτική. Ἐν τῇ Νοτίῳ Σκωτίᾳ ἡ καθομιλουμένη γλῶσσα ἔχει πρὸς τὴν Ἀγγλικήν, ἣν σχέσιν ἡ Δωρικὴ πρὸς τὴν Ἀττικὴν, ἐπεὶδὴ εἶνε μῖγμα Σαξονικῆς καὶ Νορσικῆς. Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι οἱ Σκῶτοι οἱ τυγχάνοντες ἐπὶ χιλιάδα ἐτῶν ἄσπονδοι ἐχθροὶ των Ἀγγλων, ἀγαπῶσιν αὐτοὺς σήμερον ὡς ἀδελφούς. Μέγα δὲ εἶνε τὸ κέρδος εἰς τὰ δύο ἔθνη. Οἱ Ἀγγλοι ὠφελοῦνται πολὺ ἀπὸ τῆς τιμιότητος, τῆς ἀγχινοίας καὶ τῆς καρτερίας των Σκώτων· οἱ δὲ Σκῶτοι βλέπουσι μεγάλην ρεύματα πλούτου διευθυνόμενα εἰς τὴν φύσει πτωχὴν πατρίδα των. Ἡ ζηλοτυπία περιορίζεται εἰς τὸ νὰ ζητῇ ἑκαστος ποῖον θὰ ὑπερέχῃ ἐν τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ ἐπιστήμῃ, καὶ τὸ μόνον πεδῖον, ὅπου κατ' ἔτος συνάπτουσι μάχην κατ' ἀλλήλων εἶνε τὸ τῆς **Wimbledon**, ὅπου οἱ τουρκεῖσταί των τριῶν βασιλείων, δηλαδὴ τῆς Ἀγγλίας, τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας, ἀγωνίζονται διὰ τὰ βραβεῖα τῆς δεξιότητος, τὰ ὅποια κερδίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φυσικῶ τῷ λόγῳ ὑπὸ Σκώτου κυνηγοῦ. Εἴθε νὰ συνδιαλλαχθῶσιν ἐπίσης καὶ ἄλλα ἔθνη τῆς Εὐρώπης, των ὁποίων οὔτε ὁ χριστιανισμός, οὔτε ἡ τῆς ἐπιστήμης πρόοδος, οὔτε τὰ κοινὰ συμφέροντά των κατενίκησαν εἰσέτι τὴν πατροπαράδοτον πρὸς ἀλλήλους ἐχθραν.